

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Излази два пута
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Коло народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Прочитај.

Овај број „Српског Коло“ обуставили смо свима, који нијесу послали за лист до краја прошле године. Идући број обуставићемо свима који не обнове претплате за ову годину, јер више нећемо ником да дајемо лист на дуг и забадава. Вересије нема одсад.

Уредништво и управа „Српског Коло“.

Србија и догађаји у Аустро-Угарској.

Знамо, да ће читаоци „Српског Коло“ радо чути, шта наша браћа у Србији мисле о овој смутњи и нереду што настаде у Аустро-Угарској, због трвења Маџара и Шваба.

Одмах морамо рећи, да ни Србима у Србији, као ни нама, није срце прирасло ни за Швабу ни за Маџара. Стога ни они не веле: Било би боље да надјача Маџар или Швабо, зато, што нам је неки између њих милији, што једног више волимо. Не мисле они тако, већ рачунају као трговац, што би по њих, по Србију, било боље: да надјача Швабо или Маџар, да Аустро-Угарска остане оваква, каква је сад, или да се још већма растави на два дијела, на двије поле.

Тако они у Србији мисле у себи и сви су као један човјек сложни, без икаква изузетка, да је за Србију боље, ако се Аустро-Угарска растави што већма на два дијела. Имаду у Србији четири странке (радикална, самостална, народна и напредњачка), па су све у том сложне, и ако се у многим чему другом не слажу.

А зашто они тако мисле? Да чујемо.

Србија је малена држава према Аустро-Угарској. Изван Србије има двапут више Срба, него у Србији. Од тога је половина у Аустро-Угарској и Босни, а половина у Турској. Србија не може напредовати никада право, ако остане оволика, то јест ако се не рашири до мора. Без мора нема сада држави среће.¹⁾ Сваки народ

¹⁾ Ево вам одмах примјера. Читали сте, да је Аустро-Угарска забранила да се у њу увози из Србије стока (говеда, овце, свиње, козе) и живад. Од тога ће Србија, особито њезини тежаци претрпјети велику штету, јер је забрањен и провоз кроз ову државу у друге државе. Сваке године прода Србија стоке у овој држави за неких 40 до 50 милијуна. Алп да Србија има своју морску обалу, не би је ни глава забољела. Она би стоку на лађе, па у Италију, Франуску и Енглеску. Видите што вреди море.

на свијету жели, ако је поцијепан на много држава, да се уједини у једној својој држави, гдје ће сам управљати својом судбом. То је право по божјем и људском закону. Па и Срби то желе, а и Србија то жели поготово, јер њој нема опстанка, ако себи не придружи крајеве, и то турске између ње и Јадранског мора: а то је Стара Србија и Сјеверна Албанија, које сад спадају под Турску.

Турска све већма пропада и мора једном пропасти. Зато има много наде, да би Србија добила оне земље. Али....

Те земље: Стару Србију, Албанију сву и још Маћедонију све до Солуна града на Егејском мору, гдје је негда столовао „болани Дојчине“ рада би заузети и Аустро-Угарска, управо Аустрија, Швабо. О том пишу Швабе безбројне књиге, о том сваки дан говоре швапске новине, о том сањају аустријски официри и сви други у Аустрији.

Зато је Аустрија и Босну заузела, Босна јој је пут до Солуна. А кад би заузела и оне земље, Србија и Црна Гора би пропале, биле би са свих страна опкољене од Аустро-Угарске, сви Срби би постали туђе робље, сви би изгубили наду да ће се вратити времена цара Душана и славних Немањића.

То жели Аустрија. Али то не жели Угарска, не желе Мађари. А не желе не зато, што нас Србе воле (гдје би они нас вољели) већ зато, што се то слаже с њиховим рачунима, што би им то било на штету, што воле себи. Ми знамо, да у Угарској без Хрватске и Славоније има Маџара мање него других народа (Румуна, Словака, Русина, Срба, Хрвата и Нијемаца). Да се Босна сасвим придружи (јер још није сасвим придружена; по имену је Турска, а аустријска је управа у њој) и да се придружи Стара Србија, Маћедонија, Маџари би дошли у још већу мањину, изгубили би углед оволики у држави. А тога неће Маџари за живу главу. Зато су се они противили и 1878. године, да се Босна окупира. Али није им користило, јер војском не управљају они у Угарској, већ из Беча; војска је једна у држави, ако је остало подијељено. Сад можете сви разумјети, зашто у Србији сви листом желе, да се Угарска још већма ра-

стави од Аустрије, да Угарска добије и своју војску са мађарском командом. У том случају добила би Хрватска и Славонија војску са српском (хрватском) командом и ето у часу од једне војске три, са три разне команде. Свако воли, да му се противници, досад сложни, раставе.

Кад у селу има јака задруга, која пакости и штету чини самцима људима, у чијој кући има мало друштва, онда се ови самци тјеше: доћи ће вријеме, подијелићете се ви.

Тако управо мисле у Србији. Па ако се то збуди, онда ће Србија лако доћи до мора, онда ће она бити двапут и трипут јача него сад, своја у свему, слободна. А кад Србија то буде, одахнуће и они, којима је сад тешко, а који су јој у роду. Одахнуће, јер од јаке Србије имаће свако решпекта, страха, особито онај ко онда неће бити јак, као што је сад; имаће решпекта и неће дирати у Србијину својту.

А једанпут би могао доћи час, кад би се још штошта догодило, због чега би сви одахнули, сасвим и пошљедњи пут....

Дај Боже слоге, воље за рад и среће, па све може бити. А.

Српска повјест.

Црна Гора (од године 1830. до 1860.)

Иза Петра првог постане црногорски владика његов синовац Петар Петровић други. Било му је тада 17 година. Завладичили су га у руској пријестоници Петрограду. Прије него што се закалуђерио било му је име Раде, и под именом „владика Раде“ он је чувен и познат у Српству као мало ко; мало послјије чућемо зашто.

Чули смо већ неколико пута, како су се црногорска племена често свађала и управо клала међу се, обично кад није било бојева с Турцима. Али чим би Турци ударили, Црногорци би се сложили као један човјек.

Читава свог кратког живота радио је владика Раде о измирењу и стишавању својих наглих, плаховитих Црногораца. И доста му је то добро полазило за руком.

Прије њега није у Црној Гори право суда ни правих власти. Он је то све уредио. Црногорци сами су један другом судили прије и око тога је било највише крвавих глава.

Ратовао је с Турцима, као и све владике прије њега. У рату је био кад сретан кад несретан, али ни за њега не моглоше Турци покорити малене Црне Горе.

Владика Раде није учио школа великих, али је сам, својом вољом, учећи код куће, без учитеља и школа, дотјерао дотле, да је постао најбољи српски књижевник (човјек што књиге

пише), пјесник, дика српског народа. Написао је у свом кратком вијеку (тридесет и неколико година) неколико дјела (књига), али је књига над књигама у Српству његов велики спијев „Горски Вијенац“, у ком је опјевао живот и обичаје, душу и мишљење, радост и тугу својих Срба Црногораца. По том свом дјелу постао је он чувен у Српству и свијету. То дјело преведено је на много страних језика.

Био је лијеп човјек, а уз то стасит као какав цин, добар, дарежљив, јуначан, прави витез. Умро је 1851. године од суве болести.

Владика Раде био је посљедњи владика црногорски. Његов синовац Данило Петровић не хтједе се завладичити, већ се прозове кнезом црногорским и узме први владу у руке као свјетовни човјек иза више од три стотине година.

Данило је био жива жеравица, љутица, човјек строг и чврст и ако мален, ситан. Такав је онда и требао у Црној Гори.

9 година његове владе непрестани су бој водили с Турцима. Турска никад није хтјела признати Црну Гору за слободну земљу, па је и за Данила покушала да је покори.

Омер-паша, славни турски војвода и везир, потурчењак, родом из Плашког, из Горње Крајине, некада Михаило Латас, удари с великом војском у почетку Данилове владе на Црну Гору. Бојеви су били дуги и крвави, али на захтјев Русије Турска врати војску натраг.

1858. године ударе Турци опет на Црну Гору. Са 5000 Црногораца дочека црногорски војвода Мирко, отац садашњег кнеза Николе, на пољу Грахову. Турци буду управо смрвљени, сатрвени, што се каже, да ни гласник њихове пропасти није утекао. Све је било сасјечено, па и турски војсковођа Кадри-паша. Овакву побједу нису Црногорци одавно извојевали. Поље Грахово би прозвано од тада Грахов-Лаз.

Године 1860. убије Данила из освете неки Црногорац у граду Котору, у Далмацији.

Данило је био јако строг, па је зато навукао на се мржњу многих Црногораца.

Данило није имао дјече, те послјије њега постане кнезом црногорским синовац му, син славног војводе Мирка, Никола Петровић.

Он влада све до сад у Црној Гори.

Његова влада пуна је из почетка бојева с Турцима, уређивањем Црне Горе по слици и прилици осталих држава. Како нам је потребно боље познавати доба које нам је близу, то ћемо о његовој влади писати другом приликом опширно.

Можемо само рећи, да је она пуна славних дјела црногорских, којима ћете се дивити, кад чујете за њих и да је за њега Црна Гора постала двапут већа него прије њега.

Прегледали смо дакле у „Српском Колу“ прошлост (повјест) Срба од најдавнијих времена до најновијег доба. У годину и по дана исприповиједали смо повјест свију Срба, и оних у негдашњој Србији, па затим у Турској, садашњој Србији Црној Гори, Босни и Херцеговини и Аустро-Угарској.

О најновијим временима говорићемо још.

Удаја сестре Љубовића.

Од како је свијет постануо,
Није љепши цвијет процватио,
Него што је овијех година
Насред равна поља Невесиња,
У дворима бега Љубовића
Процватила Хајкуна ђевојка,
Мила сеја бега Љубовића,
Лијепа је, љепша бит' не може:
У струку је танка и висока,
У образу б'јела и румена,
Као да је до подне узрасла
Према тихом сунцу прољетноме;
Очи су јој два драга камена,
А обрве морске пијавице,
Трепавице крила ластавице,
Руса коса кита ибришима;
Уста су јој кутија шећера,
Б'јели зуби два низа бисера;
Руке су јој крила лабудова,
Б'јеле дојке два сива голуба;
Кад говори, канда голуб гуче,
Кад се смије канда сунце грије;
Љепота се њена разгласила
По свој Босни и Херцеговини.
Њу ми просе многи просиоци,
Осим свију двоји досадише;
Једно ми је старац Мустаф-ага
Из Крајине од Новог града,
А друго је Зуко од Удбиње.
У једно се вече састанули
На просидби лијепе ђевојке:
Старац даје хиљаду дуката,
И сувише од злата тепсију,
На тепсији исплетена гуја,
На глави јој алем камен драги,
Према ког се може вечерати
У по ноћи, као у по дана;
Зуко даје дванаест дуката;
Јер у Зука нигђе ништа нејма,
Осим сабље и дебела ћога,
С којима се рани по крајини,
Као соко с крил'ма по облаку.
Тад' брат сеји стаде бесједити:
„О Хајкуна, мила сејо моја!
„Тебе мајка како је родила,
„Одмах те је другом нам'јенила;
„Сад те просе многи просиоци,

„Осим свију ови су најбољи,
„Који су се у двору састали,
„По имену старац Мустаф-ага
„Из Крајине од Новог града,
„У њег' има благо небојено,
„Раниће те медом и шећером
„А одјеват' свилом и кадифом;
„А друго је Зуко од Удбиње;
„Но у Зука нигђе ништа нејма,
„Осим сабље и дебела ћога;
„Сад ти бирај, мила моја сејо!
„Кажи брату, за ког' волиш поћи“.
Сеја брату тихо одговара:
„Вољан буди, мој рођени брате!
„Ја ћу поћи за ког ме ти дадеш;
„Ја б' вољела за млада јунака,
„Макар нигђе ништа не имао,
„Нег' за стара, макар богатога;
„Није благо ни сребро ни злато,
„Већ је благо, што је коме драго“.
Братац сеју не шће послушати,
Већ једаде преко воље њене
За Мустафу старца од Новог,
Кад Мустафа оде своме двору,
Купи свате, да води ђевојку,
И позивље од Удбиње Зука,
Да му носи барјак пред сватов'ма.
Скупише се кићени сватови,
И одоше по л'јепу ђевојку.
Кад дођоше двору ђевојачком,
Ту сједише три бијела дана,
А четврти данак устадоше,
Поведоше лијепу ђевојку.
Кад су били преко поља равна,
Тад' говори лијепа ђевојка
А на уво свом ручном ђеверу:
„Ој ђевере, мој злаћен прстене!
„Које ми је сућен ђувегија?“
Ђевер снаши тихо одговара:
„Снахо моја, Хајкуна ђевојко!
„Обазри се с десна на лијево,
„Па погледај оног ихтијара
„Штоно сједи, као ефендија,
„У црвеном сниском тетривану,
„Б'јела брада прси му покрила:
„То је главом старац Мустаф-ага,
„Оно ти је сућен ђувегија“.
Тад' ђевојка натраг се обрну,
Кад га виђе од срца уздану,
Пак ђевера опет запиткује:
„Који оно јунак на ћогату,
„Штоно барјак у рукама носи,
„Црне брке уз образ привио?“
Ђевер снаси право казиваше:
„Оно јесте од Удбиње Зуко,
„Који те је у браће просио,
„Просио те, ал' те нису дали“.
Тад' ђевојка на земљицу паде,

Сви сватови дизат' је до'дише,
 Најпослије старац Мустаф-ага,
 Ни један је подићи не може;
 А кад дође Зуко од Удбиње,
 Уд'ри барјак у земљицу чарну,
 Пак ђевојци пружи десну руку,
 Ђевојка се и сама подиже,
 И усједи зањ'га на ђогата.
 Онда Зуко окрену коњица
 И полеће преко равна поља,
 Као зв'језда преко ведре неба.
 Кад то виђе старац Мустаф-ага,
 Он повика гласом задављеним:
 „Шта гледате, кићени сватови,
 „Ђе ми хајдук однесе ђевојку?
 „Шта гледате, те не отимате?“
 А сватови сви у глас викнуше,
 „Нека носи кобац препелицу,
 „Нека носи, и јесте за њега;
 „А ти иди двору бијеломе,
 „За те није онака ђевојка“.

Опћински дохотци и опћински намет.

Опћински дохотци.

Главни дохотци опћине састоје: из доходака од опћинског непокретног имања; од папира од врједности; из доходака регалних права лова, риболова, сајмовине, каменолома и т. д., из доходака опћинске потрошарине на вино, пиво, ракију и месо; из доходака закупа државне потрошарине и пореза на пиво и вино; од доходака опћинског намета и једног дијела откупа јавних радња.

Опћинска непокретна добра.

Што се тиче опћинског непокретног имања, разумије се, да опћинско заступство мора настојати да из некретнина извуче што више користи. Не смије се допустити да опћинско поглаварство даде по својој вољи непокретна добра (земљишта или зграде) у закуп или најам, јер то може да буде само на штету опћине.

Исто се тако догађа, да се право лова, риболова или каменолома даје појединцима у закуп кроз више година за јефтин новац. Опћинско заступство треба да тражи, да се издавање каква добра у закуп прогласи на све стране, па ће се тако постићи већи износ, чим се више људи буде натјецало.

Опћинска потрошарина.

И опћинска се потрошарина врло често издаје под закуп. Кад може један закупник да из такога закупа извуче за се користи, зашто то не би радила сама опћина, па да има она користи и да буде мањи намет. Зато би заступство требало да увијек створи закључак, нека опћинску потрошарину убире сама опћина или, како се то службено каже, нека опћина убире потрошарину у својој властитој режији.

Државни порез на пиће.

Исто тако треба гледати под сваку цијену да се од државе преузме побирање пореза на пиће. Дођу често странци, закупе државну и опћинску потрошарину, па се богате на штету опћинара, јер тај би доходак ишао њима у корист, пошто би био мањи намет. А поготово кад опћина може лакше и јевтиније да тај посао врши него ли човјек појединац.

Побирачи потрошарине.

У већим опћинама треба намјестити посебног побирача потрошарине, а у мањим опћинама може то уз малу награду само опћинско поглаварство да ради. Опћинари ће бити сачувани тако од закупника, да их не исцрпљује, а опћина ће имати опет с друге стране већи приход.

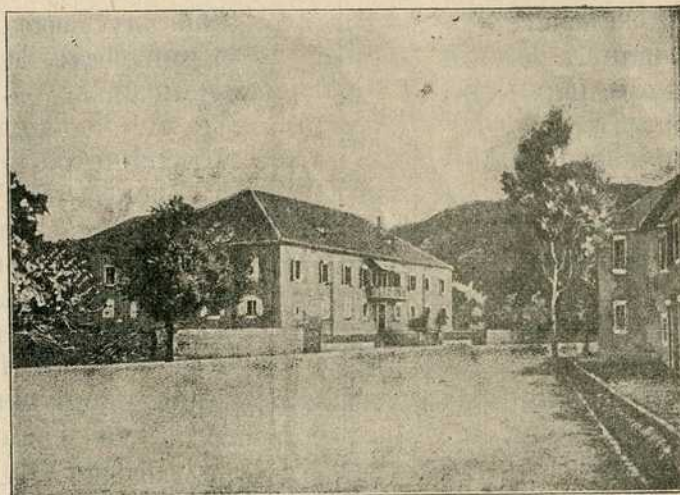
Опћинско заступство нека створи закључак, да се има узети у закуп порез на пиће вина. И тако ће онда опћина побирати опћинску потрошарину лако побрати и државну и добити

лијеп приход. Оном опћинском чиновнику даће награду од пар стотина круна, већ према већем или мањем послу. Тако она даде њему поштено зараде, али тај новац оставиће он опет у опћини, јер ће га потрошити ту.

Опћински намет.

Остаје нам сад да рекнемо коју о *опћинском намету*. Шта је опћински намет? Опћински је намет она даћа или данак, што га плаћају опћинари да покрију своје опћинске потребе и издржавају опћину, своју самоуправу.

Ако опћина нема никаквих доходака, о којима смо говорили напријед, или их има врло мало, онда се расписује на опћинаре опћински намет. Намет је већи, што су год дохотци опћине мањи. Да буде дакле мањи опћински намет, треба повећати врело опћинских доходака. Има у земљи опћина, које немају никаквог

Цетиње: 1. Ђивот св. Петра. 2. Дворска црква. 3. Цетињски двор.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

намета, али таке су опћине ријетке. То су оне опћине, које имају велики доходак од сајмова или вашара, или велик приход од опћинске потрошарине.

Приход од сајмова или вашара.

Дужност је сваког опћинског заступства да гледа да за своју опћину изради и добије од земаљске владе сајам или вашар. Гдје има сајмова, ту пада лијеп новац на сајамским пристојбама (таксама), од путница, а расте и опћинска потрошарина јер се троши и пије на сајмовима. Да се добије дозвола сајма, не треба сједјети скрштених руку, не треба једанпут закључити у сједници опћинског заступства и тражити сајам, већ треба непрестано, истрајно тражити и опет тражити, док се не добије.

Није шала, има опћина, које плаћају 200, 300, па и 400 постотака намета. То значи на сваку круну пореза по двије, три или четири круне опћинског намета. Као што се зна, порез се одмјерује од чистог прихода земљишта, а уз то се плаћа и главарина. Порез земљарине износи око петине чистог прихода. Ако се узме, да се опћински намет удари и на главарину, па ако намет износи, рецимо, три круне на круну пореза, онда то значи толико, да народ плаћа за државне и опћинске потребе највећи дио свога дохотка, а њему за живот остаје врло мало. За то и опет велимо, да опћина треба да гледа, да што већи доходак избије из свега па да намет буде што мањи.

Ко расписује намет?

Опћински намет расписује опћинско заступство. Начелник опћински с благajником састави прорачун, како смо то рекли у прошлом броју, па га подноси на расправу и претресање опћинском заступству.

Ко потврђује намет?

Намет потврђују више власти. Ако намет износи 20⁰/₀ (постотака, процената) то јест на једну круну двадесет филира, онда га потврђује котарска област. Ако је намет преко 20⁰/₀, а испод 40⁰/₀, онда потврђује жипанијска област, а ако је већи од од 40⁰/₀, потврђује га земаљска влада.

Здравље и болест у причи.

Корист од пушења.

Седе сељаци украј казана, и свако од њих задимио као Турчин. Ракија им већ одрешила језик, па се живо разговарају. Поведе се реч сад о овом сад о оном, док ће један међу њима запитати:

— „Е вала Богу, људи, јели то баш тако, као што нам уча говори, да дуван толико шкоди? Ево ја палим већ више од двадесет година, па ништа не осећам“. —

Згледнуше се мало, па ће онда редом шта који зна о томе. Овај овако, онај онако: — тек више их беше, који су доказивали, да је пушење рђава навика.

— „Лула је ђаволска кадионица“ — вели Митар.

— „Вала јесте; и право каже народ: „Од дувана кућа пошљувана“ — прихваћа Станко.

— „Па онда стаје пара! Ви'ш колишни је паклић“ — показује Радоје — „Пре ћу за дуван откинути, него деци за хлеб. А баш осећам да ме заптива и гуши“. —

— „Море људи варате се, кад тако говорите“ — прихватиће најпосле реч неки чича-Спасоје, што у први мах беше заћутао. — „Ја опет, на против, велим: *Ко пуши имаће од тога троструке користи*“. —

— „Какве користи, Бог те видео, Спасоје?“ — гракнуће неколицина као из једног грла. — „Вала, то данас први пут чујемо“. —

„Ви први пут, а мене су тако учили моји стари. Још ми је деда говорио, кадгод ме је ухватио да кришом палим: „Не криј се синко; пуши ти само. Ако ништа друго, имаћеш од тога тројаке вајде: 1. нећеш се бојати паса; — 2. неће ти моћи нико ништа украсти; и 3., ласно ћеш умрети“. —

Сад тек сви зачуђено упреше очи у чича-Спасоја. Шта ли ће му то да значи?

Види старац да сви ишчекују објашњење, па и не сачека, да га ко упита, него настави:

— „Паса се неће бојати, јер ће од дувана обангавити, па ће се поштапати, — а кад буде носио штап, имаће се чиме од паса бранити“. —

„Нико му неће ништа моћи украсти, јер ће од пушења окашљати и целу ноћ кашљати, па кад му крадљивац пред кућу дође, чуће га, како „теше“, помислиће да је будан, па неће смети ударити на кућу“. —

— „Лако ће умрети, јер ће од пушења добити сушицу, полако се сушити и венути, па најпосле и свенути“. —

Чича-Спасоје заћута, сви се згледнуше, а Радоје ће рећи:

— „На част така корист душманину!“

Нама ни крајцара.

Сваки добар господар, само ако и како може гледа да од читавог годишњег прихода од свог добра нешто употреби и на то, како ће му

имање у будуће још више прихода дати. Купи боље стоке, или набави бољег алата, машина, или начини ограду, или уложи у вјешгачко ђубре — у кратко *уложи* у нешто, чим ће му имање постати врједније или како се вели књишки *инвестира*.

Тако ради и држава. И она од читава прихода нешто метне на страну, па то инвестира у жељезнице, цесте (друмове), или у уређење обала ријека да не плаве земље око себе, или у друго што слично, што ће користити и народу и држави.

Тако ради и ова држава Аустрија на једној страни, а Угарска и Хрватска на другој.

Већ смо много пута писали, да ми у Хрватској и Славонији неким пословима (судством, школством и црквом, и управом политичком) управљамо сами, преко свог сабора у Загребу, а с осталим стварима (трговина, привреда пољска, финансије, војска) у друштву с Угарском, у будимпештанском сабору.

Дакле и о тим инвестицијама одлучује будимпештански сабор и заједничка наша и угарска влада у Будимпешти.

Тако је ове године као и до сад ставила та заједничка влада у прорачун за инвестиције државне преко 60 милијуна круна, али од тих милијуна, у којима има подоста и нашег новца, неће се ни крајцар један уложити (инвестирати) у Хрватској. Лика ће и надаље остати без педља жељезнице, земља ће и даље бити без потребних цеста, Сава и друге ријеке топиће и даље наше лијепе земље, а за наш новац дизаће се жељезнице и све друго тамо око Пеште, Дебрецина, Арада, Пожуна и тако даље.

Странка која је код нас на влади већ више од 20 година ни претом да макне, да и ми добијемо нешто од своје муке.

Нису Мађари будале да нама даду, ако не тражимо своје. Мало је тако поштених народа. Још је Христос рекао: ко куца отвориће му се, ко тражи наћи ће.

Али неће наши владиновци да траже ни да куцају. Они себи имају доста, бриге их за оне милијоне. Да их добијемо не би отишли у њихов џеп, већ би се сасули у цесте, ријеке и жељезнице, а од тог они немају користи, па ко веле, што би се због народа, због туђе користи замијерали онима што ведре и облаче.

Али прелиће се једанпут и чаша народног стрпљења, научиће и народ рачунати, па му неће бити свеједно, што су се до сад десетине наших милијуна сасуле у мађарске ријеке и путове.

1906. година.

МАРТ — ОЖУЈАК.

ДАНИ	Стари календар	ДАНИ	Нови
С	1 Мучен Евдокија	14	Матилда
Ч	2 Теодор еп. киринијски	15	Лонгин
П	3 Евтропије и Клеоник	16	Киријак
С	4 Преп. Герасим ☾	17	Гертруда
Н	5 Муч. Конон и Евлогије	18	Дионис. ареоп.
П	6 42 мучен. у Амореји	19	Јосиф заручн.
У	7 Василије. Јефрем, Евген. и др.	20	Јоаким
С	8 Теофил арх. никомидијски	21	Бенедикт
Ч	9 40 мученика (Младенци)	22	Октавијан
П	10 Мученик Кодрат и др.	23	Викторин
С	11 Софроније патр. јерусалимски	24	Гаврил арх.
Н	12 Григорије двојеслов ☽	25	Благовести
П	13 Прен. костију Нић, патр. цар.	26	Кастул
У	14 Преподобни Бенедикт	27	Руперт
С	15 Мучен. Агапије и др.	28	Гунтрам
Ч	16 Мучен. Савин и Јулијан	29	Еустасије
П	17 Алексије божји човјек	30	Квирин
С	18 Кирил архијеп. јерусалимски	31	Амос прор.
Н	19 Хрисант и Дарије	1	Април Хуго
П	20 Јован и Сергије ☽	2	Франц, Паула
У	21 Јаков епископ	3	Блазиус
С	22 Василије презвитер	4	Исидор
Ч	23 Преп. Никифор и 200 ученика	5	Викентије
П	24 Захарије, Јаков и Артемије	6	Целестин папа
С	25 Благовести. Лазар. Субота	7	Херман
Н	26 Цвети	8	Цвети
П	27 Матрона солунска ☽	9	Марија клеоп.
У	28 Иларијон, Јона и др.	10	Језекиљ, Данил
С	29 Преп. Марко епископ	11	Леон
Ч	30 Јован љествичник	12	Јулије I. папа
П	31 Велики Петан	13	Херменегилд

Мене месеца. Последња четврт 4. марта у 1 сат 19 м. по подне.

Млад месец 12. марта у 1 сат 14 м. пре подне.

Прва четврт 20. марта у 5 сати 24 м. пре подне.

Пун месец 27. у 7 сати 34 м. пре подне.

О празницима и светитељима.

5. марта. Трећа недеља (5. марта) часнога поста се зове *крстопоклона* стога што се на јутрењу после великога Славословија износи крст из олтара те му се клањамо. Крст, као знак љубави Божје и духовне победе хришћана, износи се у пост због тога, да би се они, који посте, духовно окрепили сад, у средини поста, када духовна снага почиње слабити од лишавања.

25. марта Благовести. Овај празник је установљен у трећем веку после Хр. рођења као спомен на догађај, кад је арханђел Гаврил јавио благу вест пресв. дјеви Марији. Овај празник иде међу дванаест великих празника, јер је он, како се поје у тропару, „главизна“ т. ј. почетак нашега спасења.

26. марта Цвети. У црквеним књигама се овај празник зове *недеља ваиј*, што значи недеља *гранчица*, а слави се у спомен онога дана, када су Спаситеља при уласку му у Јерусалим поздрављали клицањем и бацали преда њ палмове гранчице. Овај празник је установљен још у прво време хришћанско. На јутрењу се после јеванђеља освећују и раздају народу гранчице, код нас врбове, јер врба најраније тера.

27. марта. Последња седмица пред Васкресенијем посвећена је спомену на страдања, смрт и сахрану

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Спаситељеву те се стога и зове *Страсна*. Назива се и *Великом* због важности догађаја који се у њој помињу. Прва три дана, на Вел. Понедељак, Уторак и Среду спрема црква верне за страдања Христова. Тих дана се служе исте службе као и великога поста (јутрење, часови, литургија пређе освећених дарова и повечерије).

30. марта. На *Вел. Четвртак* чини се помен овим догађајима: 1.) *умивање ногу*, које је Исус Христос учинио да покаже ученицима, да у Царству Божјем не значи ништа земна величина и слава, него љубав, смиреност и чистота духа, 2.) *установљење тајне св. Причешћа*, која се и сад у цркви извршује, 3.) *молитва Христова у врту Гетсиманском*; ту је показао Христос снагу молитве, која теши и крепи у данима страдања, 4.) Јуда предаје Господа страдању и смрти.

31. марта. На *Велики Петак* црква сваки догађај Христова страдања означаје особитом службом. 1.) *јутрење* (на бденију) је време када су га ухватили у врту Гетсиманском и осудили на страдање и смрт; читају се 12 страсних јеванђеља; 2.) *часови*, зову се *царски* стога, што се у старо време на њима певало многољетствије цару. Литургије тога дана нема, јер је принесена тога дана жртва на Голготи; 3.) *вечерње* је скидање тела Христова са крста; износи се плаштаница. После вечерња поје се канон распећа Христова који исказује тугу цркве и *плач Богородице*.

Изреке и пословице о животу и здрављу.

Као што оцат позлеђује рану, а дим вређа очи, тако упропашћује душу свака телесна страст (*Соломон*).

Кад порок умре, здравље га наслеђује. (*Риварол*).

И ако сам био слабог састава, ипак сам доживео лепу старост: — умереност ми је живот спасла. (*Волтер*).

Држи дете једну годину да не држиш три. (Нар. посл.).

Шта се збива у нас и у свијету.

Избори градских заступника у Загребу. 15-ог, 16-ог и 17-ог марта били су у Загребу избори за градско заступство. Први су дан бирали они изборници који плаћају преко 1000 К пореза, други дан они, који плаћају преко 200 К до 1000 К, а трећи дан они, који плаћају 20 К до 200 К изравног пореза. У првом и другом изборништву борила се владина странка против независних грађана. И тобожњи опозиционалци франковци и присталице римо-католичких попова истакли су своје кандидате, али само зато да ослабе независно грађанство,

изборништву, гдје се против франковаца борила хрватска напредна странка, која тражи споразум и слогу са Србима и бори се за широку народну слободу и народна права.

франковци су узели у помоћ магловите празне ријечи „о слободној и уједињеној Хрватској“, којима завањавају свијет.

Побиједили су у I. изборништву, а у *другом* ће доћи до поновног избора, јер *пет* владиних кандидата није добило натполовичне већине гласова. У трећем су изборништву побједили попова Франковци Старчевићанци. Новаца су добили од Жидова и властодржаца, па су опијали свијет већ двије три недјеље дана пред изборе.

Вриједно је споменути, да је познати Стјепан Радић, вођа тако зване сељачке странке, који је прије од господе купио новац, а сада то ради са сељацима, гласао за Франкове кандидате, који мрзе сваког Србина као црног врага. Добро је, да то наш свијет упамти, па кад овај господин Радић дође међу њих, да му покажу врата из куће.

Осуђен новинар. Уредник социјалистичког листа „Слободне Ријечи“ Бат ових дана одговорао је због једног чланка пред загребачким судбеним столом. У чланку се говорило против владе и властодржаца, па је због чланка осуђен уредник на 8 мјесеци тешке тамнице због злочинства сметања јавног мира. Државни је одвјетник ставио призив због **преблаго** одмјерене казне, а осуђени призив и жалбу ништовну.

За који дан доћи ће пред суд и уредник „Покрета“ листа хрватске напредне странке. И тога туже због истог злочина.

У Угарској

растерала, народне скупштине забрањује, штампу прогони, жупанијске скупштине распушта и поставља краљевске комесаре као господаре у жупанији, непоћудне чиновнике баца у пензију или отпушта,

Дабогме, да и маџарска удружена опозиција не сједи скрштених руку. Средишњи одбор удружене маџарске опозиције у Пешти управо је прогласио на народ, да добре воље не плаћају пореза, да не приступају рекрути асентацији, да жупанијски градски чиновници не слушају њезиних заповеди, јер влада гази устав, темељни државни закон.

Тако вам је с тиме данас у Угарској, а то све за то, што Беч неће Маџарима да призна њихово право на команду у војсци. Фејерваријева влада, да може што јаче прогонити своје противнике, јавно проглашује, да маџарска опозиција шурује и склапа завере против Аустро-Угарске са Србијом, Бугарском и са Србима и Хрватима у Хрватској и Славонији, који су присталице познате речке и задарске резолуције (одлуке).

У Србији се изменила влада у неколико. Дошао је за министра председника место Љубе Стојановића

генерал Сава Грујић, а Стојановић је остао министар просвете. Сава је Грујић подједно и министар рата, а министар је спољашних послова генерал Васа Антонић, који је досад био и министар рата.

Привремени трговински уговор између Србије и Аустро-Угарске склопљен је, како из Беча јављају и граница је отворена. Затим ће се одмах приступити склапању трајног трговинског уговора. Србија ће с новим уговором доста слабо проћи, али ће се зато морати спремати да тражи својим производима извоза на другу страну. Кад то изведе и изврши, онда неће морати склопити овако тешких уговора с Аустро-Угарском.

У Старој Србији и Македонији убијају рају и Арнаути и Турци. Из Битоља, на пример, јављају да нема дана, кад не падне која хришћанска глава. У Старој Србији Арнаути убијају и глобе српску рају немилице. Није чудо, што ће се без сумње појавити устаничке чете сада, и кад се гора заодјене листом, а земљица травом и цвијетом.

Код села Дреновца близу Прилина погинуо је српски војвода Илија с неколико својих другова. Опколила га је турска војска са 600 војника. Војвода Илија, да Турци не спале читаво село, покуша да се пробије кроз ту силну турску војску. Борили су се Срби као лавови, али се само њих четворица од 13-торице спасоше. Илија погибе јуначки са својим друговима. Лака му црна земља!

У Аустрији се расправља у бечком царевинском вијећу (сабору) законска основа о *опћем изборном праву*. И ако бечка влада хоће да уведе опће изборно право, она је заокружила тако изборне котаре, да Нијемци добију готово половицу свију котарева, и ако су у мањини према другим народима, Словенима, у Аустрији. Дакле, опће изборно право, али опет господство Нијемаца. Така је правда у Аустрији.

Различне вијести.

Хрвати и ми. Ми се Срби увек хвалимо, како ми своје Српство волимо више, него Хрвати своје Хрватство, како смо ми људи народнији и што је главно: паметнији.

Али пазите, шта ово вели.

У Хрватској и Славонији има 650 хиљада Срба, а Хрвата на милијун и по.

Ми Срби имамо само једне новине за тежаке, то је ово „Српско Коло“, и те једне с тешком муком излазе, јер нема претплатника доста, а многи још и закидају претплату.

А Хрвати имају ове новине за тежаке:

Хрватски Народ, Хрватске Новине, Пријатељ Народа, Пучке Новине, Истина, Хрватска Застава, Хрватски Правник, Сељак Марко, Хрватски Загорац, Народ. Дакле Хрвати имају 10 ратарских новина, јер њихови ратари хоће да уче, да читају.

Према свом броју ми би морали имати најмање 3 новине за тежаке, кад би се хтели изједначити са Хрватима.

Зато нас 650 хиљада Срба и нисмо врсни избрати једног јединог народног човека у сабор, да рекне коју за народ корисну, да се зна да и народ живи; али Хрвати имају 15 својих народних људи у сабору. Ми би их морали имати 5, да им будемо једнаки.

СРПСКА ВЕЗИЈА

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

ЗА РУЧНИ РАД, ДОМАЋУ
ПОТРЕБУ, ПОУКУ И ЗА-
БАВУ, СА ЦРТЕЖИМА И
— СЛИКАМА. —

Стаје годишње

= 5 КРУНА =

Шаље се сваком на увид,
ко га жели.

Адреса: _____ 2011 1—3

SRPSKA VEZILJA, WERSCHETZ

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтин^е

==== Фабрикате =====

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2